

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Zijn geboden zijn niet zwaar

1 Joh. 5 : 3b.

Het is toch wel een opmerkelijk woord, wat de apostel der liefde hier neerschrijft: "Zijn (Gods) geboden zijn niet zwaar."

Immers: Gods geboden vragen zoveel! Om maar iets te noemen: zij vragen een liefde tot de Heere met geheel het verstand en met geheel de ziel en met geheel het gemoed en met al de kracht. Ze vragen een volmaakte liefde, die de vrees buiten drijft; een liefde, die zich openbaart in onvoorwaardelijke gehoorzaamheid. Gods geboden vragen een liefde tot de broeders, die ongeveinsd, oprecht, hartelijk, vergevingsgezind, ootmoedig is. Zij vragen zelfs een liefde tot de vijanden, die vurige kolen hoopt op het hoofd van degenen, die onze ondergang zoeken.

Hoe kan Johannes nu zeggen, dat Gods geboden niet zwaar zijn? Daar komt nog bij: wie moeten deze geboden volbrengen? Wij, kleine, nietige, zondige mensen, van nature geneigd God en de naaste te haten, onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Zondaren, die na ontvangen genade met de apostel moeten instemmen: "als ik het goede wil doen, dan ligt het kwade mij bij!" Als Gods kind de vleugels wil uitslaan om naar boven te vliegen, dan trekt de aarde hem naar beneden. Want wij weten, dat de wet geestelijk is, maar wij zijn vleeselijk, verkocht onder de zonde. Wanneer de liefde Gods in het hart is uitgestort, dan kan aanvankelijk wel gedacht worden het vlees er wel onder te kunnen houden en God te kunnen dienen met hart en wandel. Maar de ervaring leert het wel anders.

Hoe kan Johannes nu toch schrijven: "Zijn geboden zijn niet zwaar?"

En tòch is het waar.

Want er is *lust* bij de christen en er is *kracht* bij de Heilige Geest. Er is *lust* bij de christen. Wanneer de Heere door Zijn almachtige genade een zondaar wederbaart en bekeert, dan wordt het diens lust om Gods geboden te bewaren. En een werk, dat met iemands neiging overeenkomt, valt toch niet zwaar? De wedergeborene heeft een vermaak in de wet Gods naar de inwendige mens. Hij heeft Gods geboden, *al* Gods geboden, hartelijk lief. Wel, dan kunnen toch die geboden niet zwaar zijn voor iemand, die er door genade zijn lust in vindt?

Johannes, ge hebt toch gelijk, en ieder, die de Heere vreest stemt met u in: "Zijn geboden zijn niet zwaar."

Er is *kracht* bij de Heilige Geest. Hoe zwaar een last op zichzelf ook moge zijn, de zwaarte komt niet in aanmerking, als er maar voldoende kracht aanwezig is. Wat een kind niet dragen kan, tilt een man gemakkelijk op. Wat hard en zwaar is voor vlees en bloed, valt licht voor het genadevermogen des geloofs. De natuur weet geen raad met kleine steentjes, het geloof kan bergen verzetten en het overwint zelfs de wereld. Waarom? Omdat het gedragen en gesterkt en gesteund wordt door de Heilige Geest met Zijn almachtige kracht.

Het is dus toch waar: "Zijn geboden zijn niet zwaar."

Maar waarom hebben wij het er dan toch zo

moeilijk mee? Ook na ontvangen genade? Omdat wij maar al te weinig in het geloof staan. Omdat wij het geloof maar al te weinig in de beoefening hebben. Omdat wij maar al te weinig onszelf willen verloochenen. Omdat wij het maar al te veel zelf willen doen. In eigen kracht. Omdat..... maar waar is het einde?

Ja, en toch..... indien wij door genade mogen behoren tot het volk, dat de Heere vreest en Hem liefheeft om Zijns Zelfs wil, en door een oprecht geloof, dat door de liefde werkt, aan Christus zijn verbonden, dan zegt ons hart amen op het woord van Johannes: "Zijn geboden zijn niet zwaar." En we verstaan de dichter:

*'k Zal Uw geboën, die ik oprecht bemin,
Mijn hoogst vermaak, mijn zielsgenoegen
achten;
Ik reken die mijn allergrootst gewin;
Ik grijp er naar en zal er heil uit wachten;
Ik heb ze lief en zal met hart en zin
Al 't geen Gij ooit hebt ingezet, betrachten.*

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

Voor de school in Dundas ontvingen we een gift van f 50,-, terwijl voor ons blad f 137,- aan giften werd ontvangen. 3 nieuwe abonnees werden weer opgegeven. Bij de opgaven van één nieuwe abonnee, deelde de betreffende persoon die haar opgaf mee dat hij hierbij aan het verzoek van Ds. v.d. Ent had voldaan! Wie volgt! Het blad bestemd voor mevr. G. Hollander-Ligtenberg, Messchertstraat 32a, 3023 TJ Rotterdam ontvingen we terug met de mededeling van de P.T.T. "vertrokken". Wie weet het nieuwe adres van mevr. Hollander? Zoudt u het aan ons willen doorgeven?

Elders in dit blad vindt u een mededeling over het feit dat de adressering van de abonnees dit keer voor het eerst met behulp van een computer heeft plaats gevonden. Let u er s.v.p. goed op of uw naam en adres wel juist op het adresbandje staat vermeld. Zo neen, volgt u dan de gegeven aanwijzing op.

Voor alles weer hartelijk dank.
Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **School voor Dundas en Hamilton.** We ontvingen per giro van Mw. v.Z.-R. voor de school een gift van f 50,-, waarvoor onze hartelijke dank.

2. **Abonnees in Noord Amerika.** We kregen het volgende briefje uit Ontario, Canada: Geachte redactie. Mijn man en ik hebben uw blad gelezen en wij zouden graag het blad willen lezen. Enz. Zoiets doet goed en wordt tot aansporing van anderen vermeld. We hebben het adres al doorgegeven aan onze schoonzoon in Canada, die de belangen van ons blad in Noord Amerika behartigt. Zijn adres is daar bekend, maar we willen het toch hier even doorgeven. Door zijn bemiddeling hebben we al verschillende abonnees op ons blad gekregen. Het adres luidt: Mr. M. Sommer, R.R. 2 ANCASTER, Ontario, L9G 3L1 Canada.

3. **Abonnees in ons eigen land.** Voor de adressering werd de laatste jaren gebruik gemaakt van adresplaatjes en een stempelmachine. Dit geldt ook voor de abonnees buiten Noord Amerika. Met ingang van dit nummer is dat veranderd. Nu is de computer ingeschakeld. Dat betekent dat alle adressen in het geheugen van de computer zijn opgeslagen.

Daarbij kunnen fouten zijn gemaakt. Dat kan bij de bezorging, moeilijkheden geven. We willen graag een adressenbestand hebben met juiste gegevens. Dat betreft dus de naam en de voornamen, de straat en het huisnummer, de postcode en de woonplaats. Daarom verzoeken we onze lezers dringend even naar de adressering te kijken en deze op de juistheid te controleren. Voor het geval de gegevens niet helemaal juist zijn, zouden we willen verzoeken op het adresbandje de nodige verbeteringen aan te brengen en het in een envelop te zenden aan Drukkerij Crezée b.v., antwoordnummer 3, 4250 WG Ameide. Er behoeft geen postzegel te worden geplakt. We hopen op aller medewerking, waarvoor bij voorbaat onze dank.

B.

Uit het land van de Bijbel 67.

C. HET KRIJGSWEZEN (13).

De "helm der zaligheid".

Dit deel van de wapenrusting Gods wijst op de levende hoop, welke nauw aan het geloof verbonden is.

Het geloof richt zich op de beloften van het Evangelie en de hoop op de zekere verwachting, dat God *zal waarmaken*, wat Hij beloofd heeft. We lezen dit duidelijk in I Thess. 5 vs. 24: "Hij, Die u roept, is getrouwd, Die het ook doen zal."

De hoop van de christen is niet een "mischientje", in de zin van: nu ja, we zullen 't maar hopen. O neen! Het is een *vaste* hoop, welke gegrond ligt in de levende God Zelf en welke aan het oprechte geloof verbonden is. Het geloof, dat door de liefde is werkende, zoals we lezen in Galaten 5 vs. 6c. Welnu, het gaat dus over de levende hoop en die niet beschaamt! Zij richt zich op de vervulling van begeerte zaken. Zo is het ook zelfs in gewone, natuurlijke zaken. Bijvoorbeeld een zieke, die op beterschap hoopt of een jong mens, dat op een goede positie hoopt; ja, zoals men ook hoopt op een "betere" wereld. En zoals een godsdienstig mens, maar zonder genade, dat hoopt om in de hemel te komen, maar..... op welke grond? De Heere Jezus gebruikte het beeld van het bouwen van een huis, dat op een "zandgrond" of op een "rotsgrond" gebouwd is.

Gel. lezer, waarop bouwt gij het huis uwer hoop?

O, wat komt het er dus op aan, die ware, levende hoop te leren kennen! De hoop, welke I Thess. 5 vs. 8 beschrijft, namelijk: "En tot een helm, de hoop der zaligheid." Dat is het volle heil, dat de Heere Zijn volk toezegt en dat Hij hier reeds doet smaken, maar eens volkomen. "Hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord en in het hart eens mensen niet is opgeklimmen, hetgeen God bereid heeft dien, die Hem liefhebben." (I Kor. 2 : 9).

Nu richt de hoop zich niet alleen op het toekomstige, op de zaligheid, welke eens Gods kinderen zullen smaken in de hemel, maar..... reeds *hier* in 't strijdperk van dit leven, dat is: in de *strijd des geloofs!*

Daarin is dus noodzakelijk niet alleen dekking voor de rug en de borstkas (het

schild), maar ook voor het hoofd, voor de vurige pijlen van *bovenaf*.

Zo hebben de Oud-Testamentische vromen hun *hoop* en *verwachting* mogen stellen in heel het strijdperk van dit leven op de beloofde zaligheid, welke zij "van verre gezien en geloofd en omhelsd" hebben. (Hebr. 11 : 13b). Hoe? Wel, in de *belofte*! Daaruit hebben de vromen van het Oude Verbond geleefd en gestreden.

Dat laat ons HEBREËN elf duidelijk zien. Bij Abraham in vers 10: "Want hij verwachtte de stad, die fundamenten heeft." Bij Sara, toen zij kracht ontvangen had om zaad te geven en boven de tijd haars ouderdoms gebaard heeft. Bij Izaäk in de zegening van zijn zonen. Bij Jacob, toen hij op zijn stervensponde zijn zonen gezegend heeft, leunende op het opperste van zijn staf. (Hebr. 11 : 21).

Opmerkelijk was daarbij, dat het leunen op zijn staf plaats had nà zijn zegening van Dan. Toen was het, dat hij zijn levende hoop uitsprak: "Op Uwe zaligheid wacht ik, o Heere! (Gen. 49 : 18). Want dan ligt het strijdperk achter. Zo mogen we ook wijzen op de oude *Simeon*, die vòòr zijn stervensuur, met het Kind Jezus in zijn armen, uitriep: "Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw Woord, want mijne ogen hebben Uwe zaligheid gezien, die Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volken, een licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Uw volk Israël." (Lukas 2 : 29-32). Ook Johannes de Doper sprak over die hoop der zaligheid. Dat lezen we in Lukas 3 : 6: "En alle vlees zal de zaligheid Gods zien."

Deze hoop der zaligheid is alzo een "*levende hoop*". Zij ontstaat namelijk uit de "wedergeboorte". We lezen immers: "Wedergebooren tot een levende hoop". (I Petrus 1 vs. 3m). Er is ook een "*ijdele*" hoop. Men hoopt dan ook o.a. in de hemel te komen. Dat wordt wel eens genoemd "een hoop der spinnekoppen". Zo lezen we in Job 8 : 14: "En zijn vertrouwen zal zijn een huis der spin." Een vluchtig blazentje en het spinneweb valt uit elkaar! O, hoevelen komen met zulk een ijdele hoop bedrogen uit met 't: "Ik hoop 't maar".

Welnu! De "levende" hoop wordt geboren uit de "wedergeboorte", zo merken wij reeds op. En dat is uit de "droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt".

Het is ook een "*vaste hoop*". II Kor. 1 : 7: "En onze hoop van u is vast". Vandaar, dat de apostel in Hebr. 6 zo sterk wijst op de "*ankergrond*"! N.l. in de verzen 18 t/m 20: "Opdat wij door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is, dat God liege, een sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk, die de toevlucht genomen hebben om de voorgestelde hoop vast te houden, welke wij hebben als een anker der ziel, hetwelk zeker en vast is en ingaat in het binnenste des voorhangsels, waar de Voorloper voor ons is ingegaan, namelijk Jezus, naar de ordening van Melchizedek, een Hogepriester geworden zijnde in der eeuwigheid."

Alzo is dus noodzakelijk een vaste ankergrond, waardoor het levensscheepje van Gods Kerk niet door de stormen van haar drie doodsvijanden; de duivel, de wereld en eigen vlees zal ondergaan. Maar daarom moet ook die ankergrond *zeker* en *vast* zijn! "Drijfzand" zal het schip doen wegspoelen en vergaan!

Maar daarom is de "ijdele" hoop zo erg! Zulk een hoop berust slechts op een indruk of op een los gezegde: ik hoop 't maar. Gods Geest ontdekke daaraan. Ook, wanneer wij onze hoop voor de eeuwigheid bouwen op een slechts verstandelijke kennis van Gods Woord, maar welke het hart leeg laat! Ja, zo is er ook een zeker roemen in Jezus, maar waarbij men nooit eens waarlijk zondaar voor God is geworden, zoals de wenende Maria aan Jezus' voeten en als die tollenaar in de tempel!

Die levende hoop beschaamt niet, want die richt zich alleen op de vaste beloften Gods in Christus.

Maar..... *hòe* wordt die levende hoop gekend? Dat verklaart Gods Woord eveneens! Dan moeten we opslaan: Hosea 2 vs. 14m, alwaar we lezen: "En het dal Achor tot een deur der hoop!"

Daarin kwam Achan en al de zijnen om met al hun bezittingen door de dood van de ste-

niging! (Jozua 7 : 24).

"Uw oordeel, HEER", kan niet dan vrees'lijk wezen." (Ps. 119 : 60).

Zo verklaart de apostel in Hebr. 6 vs. 19 de levende hoop als een anker der ziel, hetwelk zeker en vast is en ingaat in het binnenste des voorhangsels, waar de Voorloper voor ons is ingegaan, namelijk Jezus".

O, wanneer door de stormen van schuldbesef en van de veroordeling van Gods heilige Wet het levensschip van de ontdekte zondaar bedreigd wordt met de ondergang, dan zal die levende hoop, verbonden aan het geloof, zijn als een "*anker der ziel*", dat zeker en vast is en dus niet *over* de grond der zee heenschuift.

En die levende hoop beschaamt niet! Dat doet wel de "ijdele" hoop van de naam-christen. Maar de "levende hoop" van Gods kinderen zal eens *vervuld* worden! Want Christus is "de hoop der heerlijkheid", zo schrijft de apostel in zijn brief aan de Colossen, hoofdstuk 1 vers 27.

En daarom roept de apostel in de Romeinenbrief, hoofdstuk 8 vs. 35, uit: "Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Welnu, gel. lezer(es)! Waarop berust uw hoop in dit leven en voor de eeuwigheid?"

Slechts op *uiterlijke* voorrechten, op een "uiterlijke" godsdienst, op een alleen "verstandelijke" kennis van Gods Woord? O, dan zal uw levensscheepje *onder gaan* op de levenszee!

Welnu! Het is nog het *heden der genade*. O smeeek om het ware, zaligmakende geloof, waaraan de levende hoop onlosmakelijk verbonden is. En die hoop zal eens overgaan in eeuwig, zalig *aanschouwen*!

Dr.

Ds. v.L.

De merktekenen der christenen

18.

De naam christen is een naam van adel. Dit is niet teveel gezegd. Wanneer het zo niet gezien wordt, dan wordt tekort gedaan aan de Heilige Schrift. Nimmer mag ook de constatering van werkelijkheden leiden tot andere gedachten, althans niet wanneer het raakt een Bijbels gegeven zaak. Wat de Bijbel aangeeft, waar de Bijbel van spreekt, moet ook blijvend gebruikt worden. Zo ook wat het woord 'christen' betreft. De uitholling van dit woord en de eigen vulling van dit woord mag niet leiden tot het nalaten van dit woord en het voorbijzien van dit rijke woord. Ook mag niet vergeten worden, dat het noodzakelijk is, en dat voor ons allen, een waar christen te zijn in de wereld.

Waar het christen-zijn ontbreekt of blijft ontbreken, zal het levenseinde geen vrede zijn. De gedachte aan en de werkelijkheid van een naamchristen, een praatchristen of een zondagschristen te zijn moet ons doen huiveren, ja doen vrezen. Een naamchristen moge schitterende papieren hebben, zelfs gereformeerd geijkt, hij moge precies kunnen stellen wat het 'niet' is of wat het 'wel' is, hij staat zelf buiten het leven des Heeren. Met zijn kennis mog hij wat zijn en zelfs lijken, zijn leven is een gerust leven. Hij heeft niet voor het getuigenis van de Heere "Gij hebt de naam dat ge leeft en gij zijt dood". Men siddert niet voor het woord van de Heere: "velen, zeg ik U, zullen zoeken in te gaan en zullen niet kunnen". Het vermaan van de Heere: "strijd om in te gaan door de enge poort" brengt niet op de knieën om er in 's Heeren kracht aan te mogen beantwoorden.

Er zijn ook praatchristenen. Bunyan heeft het in zijn christenreis over 'mooiprater'. Mooiprater uit de Praatstraat. Hij was een zoon van Schoonspreker. Getrouwe ontmoette hem op zijn weg. En aanvankelijk was hij door zijn spreken bekoord geworden. Immers Mooiprater deed zaken horen, die Getrouwe niet onbekend waren. Getrouwe had het met christen over Mooiprater en die lichtte het doopceel van Mooiprater. En dat niet om te roddelen, want Christen was wars van roddelen. Hij stelde Mooiprater in het licht, opdat Getrouwe zou weten wie hij ontmoet had en van hem afscheid zou nemen. Mooiprater miste de waarachtige bekering. Hij gebruikte de woorden van Gods volk,

maar hij had geen kennis aan de zaken van de woorden. Hij was geveleid wanneer er naar hem geluisterd werd. Maar hij duldde niet dat er iets 'op-de-man-af' aan hem gevraagd werd of tegen hem gezegd werd. Hij liet zich ook niet tegenspreken. Hij duldde geen tegenspraak. En wat in zijn gezin leefde en wat zo dagelijks ook gezien kon worden, werd verbloemd, bedekt of toegekend aan de tijdgeest. Toen Getrouwe doorsprak met Mooiprater, gingen hun wegen uiteen en dat voorgoed.

Dat laatste is erg, zeer erg, want het werd een eeuwige scheiding. Aan het slot van het hoofdstuk over Mooiprater lezen we het gedicht door Getrouwe uitgesproken:

*Die christenen, maar slechts in woorden zijn,
Hoe pronken ze eerst met weidsche pauwen-
schijn.*

*En spreken stout en doen zo luid zich
horen,*

Als had hen God tot raadslieën uitverkoren.

Maar als er één, die Gods genade kent,

*Bescheiden, maar met ernst zich tot hen
wendt,*

*Zijn ze als de maan, die na 't in volheid
pralen,*

*Zich inkrimpt tot haar allerhoogste stralen
In duisternis verbleekt zijn en vergaan.*

Zo kan de schijn voor 't wezen niet bestaan.

Een zondagschristen heeft een leven wat zich in grote lijnen beperkt tot de zondag en een aantal uren in de week. Met het kostuum, of de jas wordt de ernst de overtuiging opgeborgen en voor de dag gehaald wanneer het nodig is.

Het levenspatroon van de wereld heeft veel aantrekkelijks en waar winst ligt, laat men het niet na die winst naar zich toe te trekken. Gaat het niet langs de rechte weg, dan langs een kromme. "Nu ja, is de opmerking, je kunt niet alles nauw, niet stipt nemen. Dan moet je buiten de wereld gaan staan en wat is daarvan het gevolg?" Er kan zelfs een opeenstapeling van dingen komen, waar men geen kwaad meer in ziet. En wat komt er van het gezin terecht? Het schema van de wereld gaat doorwerken. De kinderen gaan nog verder dan de ouders.

Nu kan de zondagschristen zich ook thuisvoelen in zijn denk- en leefwereld. Hij kan er genoeg aan hebben. Het gaat naar zijn gedachten goed. Echter het oordeel van de Schrift is anders. Een dubbel leven is de Heere een gruwel. En als het er op aankomt, naar welke kant valt men dan? Herodes is er een sprekend voorbeeld van. Herodes hoorde Johannes de Doper gaarne. Zeer gaarne. Hij hing aan zijn lippen. Hij nam tijd om naar hem te luisteren. Maar het kwam duidelijk aan het licht waar hij stond, wat zijn levenskeus was. Laten de naam-, praat- en zondagschristenen ons niet tot een aantrekkelijk voorbeeld zijn. Laten we staan naar het ware leven. Het Bijbelse, Goddelijke leven. De Heere maakt mensen tot christenen. Tot ware christenen. Dit geschiedt door de werking van de Heilige Geest. Door de Heilige Geest wordt er een geestelijke, hartelijke band gelegd met Christus, gelijk de rank verbonden is met de wijnstok.

Die band van de gemeenschap door de Heilige Geest wordt niet buiten het Woord om, maar door middel van het Woord gelegd en onderhouden. Waar dit werkelijkheid is, is men ook de zalving van Christus deelachtig geworden. Zoals we weten uit de Schriften is Christus gezalfd tot de hoogste Profeet en Leraar. Tot de enige Priester en de eeuwige Koning. Christus kwam op de aarde als de tweede Adam. Het is ons bekend dat de eerste Adam in het paradijs stond als Gods Beeldrager.

Hoe kwam het tot kennen, tot dienen, tot regeren en dat tot eer en verheerlijking van de grote Schepper. Door de zonde, door de moedwillige ongehoorzaamheid is de mens beeldrager-af geworden. Hij is ambtelos geworden. Hij heeft zich verbonden aan satan, wereld en zonde. Het weer staan met Gods beeld voor Gods aangezicht is uitgesloten. Voorgoed uitgesloten. Dit treft het hart, dat aangeraakt wordt door Gods Geest en waar enige liefde gelegd is in het hart tot de Heere, daar treurt men, dat men niet meer kan staan voor de Heere en de Heere is het waard. Hij is het eeuwig, altoos waard. Nu wordt in Christus, door de heilvolle werking

van de Heilige Geest, het beeld van God, wat in de tweede Adam Jezus Christus gewaarborgd ligt, weer in beginsel hersteld. Men wordt hersteld in het ambt. Het oorspronkelijke "mensnamt", komt weer te voorschijn. De man, de vrouw komt in het profetisch, priesterlijk, koninklijk ambt te staan. (Zie Galaten 3 : 28).

Hierdoor wordt geen opening gegeven om te komen tot de vrouw in het ambt. "Ambtsherstel" houdt niet in het gesteld worden in het ambt. Wie daartoe geroepen kunnen worden geeft Gods Woord ons aan. Gods Woord laat ons niet in het onzekere. Duidelijk wordt aangegeven het verschil tussen het algemene ambt en het bijzondere ambt. Nu staan al Gods kinderen, waar ter wereld ook, in het ambt aller gelovigen. Wat dat inhoudt en waaraan een ambtsdrager in algemene zin te herkennen is, wordt helder beschreven in zondag 12 van ons leerboek. Het belijden van Zijn Naam. Zichzelf tot een levend dankoffer de Heere offeren en in dit leven met een vrije en goede consciëntie tegen de zonde en de duivel strijden. Dit gebeurt. Want het is de vrucht en het doel van de zalving van Christus. Die vrucht en dat doel worden ook begeerd. Begeerd en gezocht door het hart, dat liefde mag kennen tot de Heere en Zijn Gezalfde. Steeds wordt gevraagd om die genade en de bekwaamaking des Geestes om als profeet, priester en koning in het leven te staan. Die adelstand wordt begeerd om 's Heeren wil. Dat gadelde leven wordt het hoogste verlangen. Dat sieraad van een christen te bezitten, te dragen en te tonen in de wereld, voor de wereld, was gisteren het begeren van Gods kinderen en als het goed is ook vandaag. Ja, bijzonder vandaag, want wat wordt er niet voor leven, voor levenshoudvast, troost en zekerheid gehouden en als het er op aankomt blijkt het tegendeel. Het stelt teleur. Eeuwig teleur. Een waar christen wordt niet beschaamd door de Heere. Noch in leven, noch in sterven. Vandaar dat het geloof mag belijden en in de strijd van het leven wordt daar troost uit geput: "en hiernamaals in eeuwigheid met Hem over alle schepselen regeren". Zondag 12, antwoord 32.

Ds. M.C. Tanis.

De bazuin in de stad

Een belangrijke vergadering

In Ede is de afgelopen tijd een belangrijke vergadering op kerkelijk gebied geweest. Daar is op donderdag 13 en vrijdag 14 november een zgn. combisynode gehouden. Vanuit een verschillende opstelling was tevoren deze vergadering tegemoet gezien. We zouden van een tweërlei opstelling kunnen spreken, terwijl voor allebei het woord "hoop" geldt. De één hoopte op een zo goed mogelijk resultaat en de ander hoopte op het niet-doorgaan van de plannen. In ieder geval blijkt al uit zulke tegengestelde "verwachtingen" dat het om een belangrijke vergadering gaat. Vandaar dat we er in deze rubriek ook aandacht aan besteden. We kunnen er haast niet om heen om er wat van te zeggen.

Misschien vraagt u zich af, wat toch eigenlijk een combisynode betekent. Dat is niet zo moeilijk te verklaren. In feite is het een uitdrukking, die twee maal op hetzelfde wijst. Het woord synode wijst al heen naar een samengaan. Alleen gaat het dan over kerken in hetzelfde verband. Een combisynode is dan: nog een keer samengaan, een gecombineerde vergadering van twee verschillende kerkgroepen. In dit geval betreft het een gezamenlijke vergadering van de Nederlandse Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Combisynoden zijn er de laatste jaren al meer geweest. Ze kwamen voort uit het streven naar eenheid tussen de beide kerkelijke groeperingen, die we al genoemd hebben. In feite dateert dat streven al van de vijftiger jaren. Het staat bekend onder de naam: het samen-op-wegproces. De reeds gehouden vergaderingen wilden dienstbaar zijn aan het gestalte geven van dit proces in een meer tastbare eenheid. Zo hield men zich bezig met allerlei vragen rond het belijden en de orde van de kerk. Daarbij is het nog duidelijker geworden, dat men niet zomaar tot een zichtbare eenheid tussen beide kerken zou komen. Daarvoor waren de bezwaren te groot en ingrijpend.

We vermelden hier niet allerlei bezwaren op financieel gebied. Het bleek wel dat bij ieder vlees en wereld nog een knap woord meespreken. Hoogte van tractementen is vaak van groter belang als men openlijk toegeeft. Het gaat me om bezwaren van principiële aard. Hier valt allereerst te denken aan bezwaren in de kring van hen, die binnen de Hervormde Kerk de Gereformeerde waarheid liefhebben. Het is sprekend dat zij de meeste bezwaren hebben tegen een hereniging met de Gereformeerde Kerken. Zij vrezen dat het belijden in één kerk — na een eventueel samengaan nog meer verzwakt zal zijn en de prediking nog meer vermagerd. In de beginperiode kwam dit al direct naar voren: men wist wel van de ontstellende vervlakking in prediking en belijden binnen een groot deel van de Gereformeerde Kerken. Dán: moeten hier ook de bezwaren genoemd worden van hen, die binnen de Gereformeerde Kerken niet voetstoots tot een hereniging wensen te komen. Dat gedeelte is niet groot, vooral niet onder de officiële vertegenwoordigers. Zij zijn bang voor een principiële aderlating door samengaan met de Hervormde Kerk. Wie de bezwaren vergelijkt, die er zijn binnen de kring van de Gereformeerde belijders in de Hervormde Kerk én die van de "behoudende" Gereformeerden ziet een verschil. De eersten vergelijken meer met hun eigen situatie. De laatsten meer met het gehéél. Maar toch was er reeds direct bij beiden vrees voor een hereniging onder de gegeven omstandigheden. Ik hoor wijlen ds. Catsburg nog zijn grote vrees uiten over deze zaak. Hij was als Gereformeerd belijder binnen de Hervormde Kerk bang voor een opzijschuiven van wat in prediking en praktijk naar Gods Woord en de belijdenis wenste te leven.

Zo hebben de voorgaande combisynoden zich beziggehouden met genoemde bezwaren. Zij betekenden al een duidelijke vermindering van de hooggestemde idealen van de voorstanders. Niettemin hebben zij de nu nog maar net gehouden combisynode voorbereid, die toch van zo groot belang zou worden. Dan zou, zoals ook gebeurd is, de "staat van hereniging" werkelijkheid worden.

Staat van hereniging?

Vrijdagmiddag 14 november was het dan zover. Er waren 124 synodeleden samen, 54 van de Hervormde Kerk en 70 van de Gereformeerde Kerken. Een heel getal dus. Achter de tafel zat het moderamen van de Hervormde synode én van de Gereformeerde synode bij elkaar. Het demonstreerde de eenheid.

In overgrote meerderheid stemde de combisynode voor het besluit, waarin de "staat van hereniging" gestalte kreeg. Dertien leden stemden tegen. Opvallend was het veel groter aantal tegenstemmers van Hervormde zijde. Twaalf Hervormden stemden tegen en één Gereformeerde. Daaruit blijkt het ook, hoe moeilijk de bezwaarden binnen de Gereformeerde Kerken een plaats krijgen binnen een synode enz. In ieder geval ging het besluit door, waarin officieel de "staat van hereniging" werd vastgesteld.

We kunnen achter deze prachtige uitdrukking wel een heel groot vraagteken zetten. Wie kennis neemt van de officiële tekst van het synodebesluit zal dit gelijk toestemmen. Wat besloot nml. de gezamenlijke vergadering? "De verklaring "in staat van hereniging" geeft aan, dat de kerken niet vrijblijvend tegenover elkaar staan, en houdt in, dat het proces van de beide kerkgemeenschappen op weg naar eenheid doorgaat en zoveel mogelijk wordt gestimuleerd".

Het woord "staat" wekt de gedachte, dat in ieder geval de zaak van de eenheid in principe in orde is. En hoe negatief staat het hier? Dat de kerken "niet meer" vrijblijvend tegenover elkaar staan...! En dan: het "proces" op weg naar de eenheid zal doorgaan. Je vraag je bij zulke uitdrukkingen af, wat zo'n "staat van hereniging" eigenlijk nog inhoudt.

Daarbij nam de combisynode nog een ander besluit ernaast. Dat hield kort gezegd in dat niet iedere kerk tot een vorm van samenwerking behoeft te besluiten en overigens — bij het wél aangaan van samenwerking — tempo daarvan zelf wel kan bepalen. Zo blijft er van heel de staat van hereniging maar een minimum over. Laat ik het eens heel concreet zeggen: wat zal zo'n staat van hereniging hier in Katwijk zeggen. Daar is

een grote Hervormde Kerk met verschillende predikanten van de Gereformeerde richting en van de confessionele. Nooit was er een samenspreking met de Gereformeerde kerk ter plaatse. Men heeft er naar mijn gevoelen ook niet de minste behoefte aan. Ik denk dat het hele gebeuren de kerkmensen in ieder geval niet raakt. Het was ná het besluit niet anders dan vóór het besluit!

Terecht is het gezegd, dat de hele besluitvorming door een zekere malaise — een gevoel van een gedrukte stemming — gekenmerkt werd. Hoe geheel anders dan in het begin van het "samen-op-weg proces". Toen werd luid de roep om eenheid gehoord en zou men met dit besluit geen genoegen genomen hebben. De indruk, die er achter blijft ná deze vergadering, waarvan men tevoren toch nog hogere verwachtingen had, is niet anders dan: men kon er moeilijk onderuit om tóch een besluit te nemen. Het móest wat voorstellen. Wat betekent het als iedere kerkeraad, Hervormd of Gereformeerd, heel gewoon onder de oude kerkorde, zoals die voor Hervormd of Gereformeerd gold, naar eigen believen kan blijven? Ik hoorde dat er in heel Nederland zo'n 100 kerkeraden zijn, die voortaan onder de kerkorde van de gereformeerde kerk zullen zijn. Daaronder zijn heel wat kerken bijv. in Noord-Brabant en Noord-Holland, waar de kerkgang zeer gering is en men het ook vaak om financiële redenen doet.

Niet om jaloers op te zijn.

Het is opvallend dat er tot nu toe weinig gereageerd is op deze synode, die toch wel tevoren als een heel bijzondere beschouwd werd. Een dagblad als Trouw gaf maar een heel summier samenvatting van het geheel. Nu is het waar dat daar de aandacht voor een kerkelijk leven haast wel tot het nulpunt gedaald is. Sinds kort heeft deze krant een nieuwe opzet. De kerknieuws-pagina is van 2 naar 10 verhuisd. Dat behoeft op zichzelf niet alles te zeggen. Het is echter wel tekenend dat het ook uitkomt in de nóg mindere aandacht voor zeker het kerkelijk leven, waarin men het reformatisch belijden wenst te bewaren. Maar je zou zeggen: dit besluit ligt toch wél in de lijn van Trouw! En zelfs dáárop weinig commentaar. Is het omdat het in de kringen van de voorstanders één grote teleurstelling is? Of is het misschien waar, wat iemand ter synode heeft opgemerkt: "'s avonds bidt men voor samen op weg en 's ochtends is men dankbaar dat het nog niet zover is'?"

Voor ons is het belangrijker, dat we niet jaloers behoeven te zijn op zo'n hereniging. Ook niet als deze méér zou voorstellen. Hier is geen helderheid in het rechte belijden. Terecht is opgemerkt door een predikant van de Gereformeerde Bond dat "het weren van wat de belijdenis weerspreekt in de kerk van de toekomst slechts een papieren zaak is". Dat is al indroevig en laat zien dat zo'n hereniging niets oplost. Waarschijnlijk wordt het er alleen maar erger door. Dán: in de praktijk betekent dat geen verandering in de prediking ten goede. een grotere kerk zal bij het verder doorgaan van deze zaak alleen maar meer de kleinere gedeelten weren, die nog zijn voor de schriftuurlijke-bevindelijke prediking.

Onder ons hoort men wel een klanken, alsof wij op zo'n hereniging jaloers zouden moeten zijn. Men heeft het wel te voren voorgesteld, dat er een zekere bereidheid zou zijn om te luisteren naar hen, die in de kerken van Gereformeerd belijden deze belijdenis begeren te bewaren. En... één grote kerk in Nederland trekt aan. Is het niet nodig in onze tijd bij het toenemend verval in ons volksleven dat er zo'n kerk zou zijn. Het zou een kracht betekenen naar buiten. Het zou spreken tot de wereld.

Ik geloof niet, dat zo gesproken moet worden. Bij alle begrip voor wie dit goed bedoelen en ook voor sommige elementen "op zichzelf", moeten we het zeggen. Nooit kunnen we de waarheid Gods dienen, als we weten dat het alleen vermindering betekent. Wie niet in waarheid begeert dat er één kerk zou zijn van reformatisch belijden, waarin dit ook uitkomt in de praktijk, is er naast. Maar dan zal het alléén kunnen met behoud van wat wezenlijk daar toe behoort. En dat is hier zonder meer opgeofferd aan de begeerte tot eenheid. Dan moge de Utrechtse hoogleraar H.W. de Knijff gezegd hebben, dat het onjuist is te zeggen: de eenheid komt na de waarheid. Gods Woord stelt het duidelijk anders: geen eenheid zonder de waarheid!

Schuld én schuld.

Er is rondom dit besluit nog al veel gesproken over schuld. Er is schuldbelijden gevraagd van allerlei zijde. Zo is er gesproken over de noodzaak, dat van Gereformeerde zijde schuld beleden zou worden over de Doleantie in de vorige eeuw. Door iemand is voorgesteld om van twee zijden de schuld uit te spreken over de scheuringen in het verleden.

Nu zou ik dat niet graag zó willen stellen, maar ik vind het op dit ogenblik belangrijker om de vraag onder ogen te zien: hoe we alleen schuld belijden. Schuldbelijden op een papiertje en over een daad in het verleden is wel gemakkelijk. Schuldbelijden is een werk van de Heilige Geest. De verlaten van Gods Woord — in de prediking en de praktijk van vandaag — is overal. Er is ook op het erf van hen, die niets moeten hebben van samen-op-weg een verschraving en versmalling van de boodschap. Er zijn breuken, die in het geheel niets met de waarheid te maken hebben. Er is een verharding van die schriftuurlijk-bevindelijke waarheid liefhebben, die elkaar niet doet zoeken. Het lust mij niet daarvan voorbeelden aan te halen. Zij worden maar al te druk besproken. Weinig wordt het betocht: "de verstandige zal te dier tijd zwijgen". Er ligt een schuld voor God. Alleen is dat geen kwestie van voorstellen en besluiten, maar van beleving.

Jozef zegt tot zijn broeders na zijn bekendmaking en als hij hen de boodschap voor Jacob meegeeft: "Verstoort u niet op de weg". Hij wist hoe ze waren van zichzelf en zocht de ware eenheid. Daar was verzoening ná schuldbelijden. Waar die gemist wordt is er niets te verwachten. En waar die gezocht en gekend wordt brengt de Heere bij elkaar. We mogen hopen dat dit in ons midden en op heel het kerkelijk erf wordt betocht. Daar gaat zegen vanuit!

D. Slagboom.

Laus Deo 27.

Calvijn over de schepping

In hoofdstuk 14 geeft Calvijn zijn beschouwingen weer over de scheppingsgeschiedenis zoals deze door Mozes is beschreven. Met deze geschiedenis heeft God een bijzonder doel. Het gaat erom dat het geloof der Kerk geen andere God zoekt dan die door Mozes is voorgesteld als de Bouwmeester en Schepper van de wereld. Het gaat erom dat Hij vertrouwelijk door ons gekend wordt "opdat wij niet steeds in weifeling en onzekerheid zijn". Het gaat er ook om dat wij niet afglijden "tot de verzinsels der heidenen" die hun eigen scheppingsverhaal bedacht hebben. Het geloof van de Kerk heeft een vaste grond nodig. Die grond heeft zij alleen in het beschreven Woord, dus in de door Mozes beschreven scheppingsgeschiedenis. Daarvan moet zij niet afwijken, wil zij niet aan allerlei twijfel en onzekerheid ten onder gaan. Dat is een les die de moderne Schriftkritiek ter harte kan nemen. Een kritiek die leidt tot onzekerheid en twijfel, tot afbraak van de Kerk.

De hel voor nieuwsgierige mensen

Sommigen vragen zich af "waarom het God niet eerder in de zin gekomen is om hemel en aarde te scheppen?" Waarom heeft Hij eigenlijk, werkloos, zo'n onmetelijke tijdsruimte voorbij laten gaan vóórdat Hij deed wat Hij vele duizenden jaren eerder had kunnen doen, aangezien de levensduur van de wereld, die reeds neigt tot haar einde, nog niet eens zes duizend jaren bereikt heeft! Calvijn is van mening dat wij dit soort dingen niet moeten onderzoeken. Het heeft geen nut dat te doen. Als de menselijke geest probeert door te dringen tot de verborgen dingen Gods slaat zij een heilloze weg in. Op deze weg zou zij wel honderdmaal bezwijken. God heeft dat juist met ópzet verborgen willen laten. Uit de Confessiones (belijdenissen) van Augustinus citeert Calvijn een "geestig" antwoord van een vrome grijsaard, die toen een onbeschaamd man hem spottend vroeg wat God gedaan had vóór de schepping van de wereld, zei, dat Hij de hél geschapen had, n.l. voor nieuwsgierige mensen. Voor mensen die meer willen weten dan God geopenbaard heeft in Zijn Woord. Dat is

inderdaad zoals Calvijn het noemt: een "geestig" antwoord. Maar tegelijk een ernstige en strenge vermaning aan het adres van allen die de grenzen van de Openbaring durven overschrijden. Meer laat God aan Zijn Kerk in de bedeling niet weten dan wat Hij in Zijn Woord heeft laten beschrijven. Hij is en blijft de ónzienlijke God. Maar wel laat Hij Zijn, overigens onbegrijpelijke, wijsheid en kracht en rechtvaardigheid weerspiegelen in de scheppingsgeschiedenis. De Schrift is de bril van de gelovigen. Leggen zij die bril af, dan missen zij het rechte zicht op God en falen terstond in hun zoeken naar God.

"Laat ons dus gewillig ingesloten blijven binnen deze omgrenzing (n.l. van het beschreven Woord), waarmee God ons heeft willen omgeven om zo ons verstand als het ware in te binden, opdat het niet door ongebreidelde omdoling zou afdwalen".

Vaderlijke liefde in de scheppingsorde

Gods scheppingswerk werd niet in een ogenblik maar in zes dagen voltooid. "Juist in de orde der dingen moeten wij naarstig waarnemen Gods vaderlijke liefde jegens het menselijke geslacht, dat Hij Adam niet eerder geschapen heeft, dan nadat Hij de wereld met overvloed van dingen rijkelijk voorzien had". Stel eens voor dat God Adam op een nog ónvruchtbare en ledige aarde geplaatst had!

Stel eens voor dat Hij al het levende geschapen had vóór het licht! Dan zou het toch geschenken hebben dat Hij met Adam weinig ophad. Maar wat doet God? Allereerst regelt Hij de beweging van de zon en de sterren ten nutte van de mensen. Vervolgens vervult Hij de aarde, de wateren en de lucht met levende wezens. Dan brengt Hij een overvloed van alle soorten vruchten voort die voldoende was tot voedsel. En tenslotte schiep Hij de mens. Zodoende nam God de zorg van een zorgzaam huisvader op Zich en toonde Hij Zijn wonderlijke goedheid jegens ons. En zo is Mozes ook de zekere getuige en heraut geweest van de enige God en Schepper. Mozes heeft ons Gods eeuwige Wijsheid en Geest voorgesteld "opdat wij ons geen andere God dromen dan die in dat uitgedrukte beeld (van Zijn Schepping) wil erkend worden".

De engelen

Voordat Calvijn uitvoeriger gaat spreken over de natuur van de geschapen mens, last hij een gedeelte in dat handelt over de engelen. Hoewel zij in de scheppingsgeschiedenis niet met name vermeld worden, voert Mozes de engelen later in als dienstknechten van God. Waarom vermeldde Mozes dan niet gelijk aan het begin van het bestaan van de engelen? Het antwoord is dat hij niet boven het begrip van het volk wilde uitgaan. Hij heeft zich aangepast aan het beperkte verstand van de grote schare en heeft daarom in de scheppingsgeschiedenis geen andere werken Gods vermeldt dan die zich aan onze ogen voordoen. En aangezien engelen van nature onzichtbare geesten zijn, heeft hij hun bestaan aanvankelijk wijselijk verzwegen. Het zou het bevattingsvermogen van het volk te boven zijn gegaan. Op vele andere plaatsen in de Schrift wordt echter duidelijk dat ook de engelen schepselen zijn.

Met nadruk wijst Calvijn erop dat de engelen niet meer dan schepselen zijn. Zij zijn beslist zelf niet goddelijk. "De voortreffelijkheid van de natuur der engelen heeft veler geesten zozeer bevangen, dat zij meenden dat hun onrecht geschiedde wanneer zij aan het gezag van de éne God onderworpen, als het ware in rang beneden Hem gesteld werden". Er zijn dus altijd mensen geweest die aan de engelen Goddelijkheid hebben toegeschreven. Deze dwaling meent Calvijn allereerst te moeten weerleggen.

God en de duivel

Nog een andere dwaling moet Calvijn bestrijden met zijn weergave van de schepping der engelen. Dat is de dwaling van Mani. De stichter van de sekte der Manicheeën, een invloedrijke dwaalleraar in de eerste eeuwen van de Christelijke Kerk. Mani ging uit van twee oorsprongen van de schepping: God en de duivel. Aan God kende hij de oorsprong toe van de goede dingen. Maar de duivel beschouwde hij als de bewerker van de dingen, die een sléchte natuur hebben.

Die dat leren, versieren als het ware de duivel met de titel van de Goddelijkheid, zegt Calvijn. Men schrijft hem zodoende eigenlijk Goddelijke eer toe. Immers, het is juist Gods eer en eigenschap dat Hij van eeuwigheid God is en Zijn wézen uit Zichzélft heeft. Als men dan uitgaat van het eeuwige bestaan van de duivel tegenover God dan geeft men hem eer die alleen God toekomt. Bovendien werpt deze opvatting een schaduw voor de almacht van God!

"Waar blijft de almacht Gods, indien de duivel zulk een macht wordt toegekend, dat hij, tegen Gods wil in en onder verzet van God, kan najagen wat hij wil?" Toch wel een zeer actueel woord tegenover die theologie die zo graag spreekt over de onmacht van God tegenover het kwade!

Steeds meer mensen in de kerken hebben duidelijk "moeite" met het geloof in de almacht Gods. Dat zou een dwaze voorstelling van zaken zijn: uit te gaan van de almacht Gods, terwijl onze hele wereld en samenleving kraakt in al haar voegen.

Blijkbaar hadden de Manicheeën dus ook al moeite met het geloof en de belijdenis van de almacht van God. Maar hoe kwámen zij tot die voorstelling dat de duivel en het kwaad een zelfstandig eeuwig bestaan hebben? Ze zeiden dat het onbehoorlijk was dat aan de goede God de schepping van enig kwaad werd toegeschreven. Dat zou een aanfluiting zijn voor het rechtzinnig geloof. Zeer juist weerlegt Calvijn deze opvatting op de volgende wijze: Hij wijst erop dat de slechtheid en boosheid zowel van de mens als van de duivel, of de zonden, die daaruit geboren worden, niet uit de natuur zelf maar uit de verdórvenheid van de natuur voortkomen. God heeft de wereld en ook de engelen goed geschapen. Hun natuur was oorspronkelijk goed maar is door de zónde verdorven geworden.

Zeer waarschijnlijk neemt juist de geloofsbelijdenis van het concilie van Nicea (325) stelling tegen deze dwalingen van de Manicheeën.

De openingswoorden van deze belijdenis van Nicea, die ook ónze belijdenis is, luiden: "Ik geloof één God, de almachtige Vader, Schepper des hemels en der aarde, aller zienlijke én ónzienlijke dingen". Tot die onzienlijke dingen behoren ook de engelen. De goede en de kwade. Onzienlijk maar niet minder werkelijk dan de zienlijke dingen. Als Mozes verhaalt dat de aarde en de hemel volbracht waren met al hun heir, Gen. 2 : 1, dan behoren daar ook de engelen toe.

D.V. de volgende keer meer hierover.

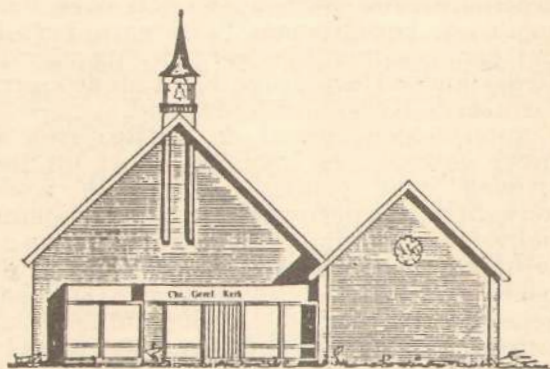
Institutie 1, XIV, 1-3.

Wordt vervolgd D.V.

L.W. v.d. Meij, V.D.M.

Een bijzondere dankdag in Nieuwkoop

Het was 19 november j.l. een bijzondere dag voor de gemeente en de kerkeraad van de Chr. Geref. Kerk van Nieuwkoop. De ingebruikname van het nieuwe kerkgebouw en de dankdag voor gewas en arbeid vonden op dezelfde dag plaats. De middagdienst waarin evenals 's avonds de consulent Ds. D. Slagboom voorging werd nog gehouden in de Remonstrantse kerk van Nieuwkoop, in welk gebouw de gemeente vanaf 27 juli haar diensten heeft mogen houden, terwijl de avonddienst in het nieuwe kerkgebouw plaats vond.

De voorzitter van de kerkeraad, de heer Verduijn opende de avondbijeenkomst met het laten zingen van Ps. 116 : 110 en 11 en heette daarna alle aanwezigen hartelijk welkom in deze overvolle, mooi kerk, in het bijzonder Ds. van Sorge als afgevaardigde van

de classis, de burgemeester van Nieuwkoop en de kerkeraad van de Remonstrantse gemeente. Hierna gaf de heer Muilwijk als voorzitter van de bouwcommissie een kort overzicht van de bouw. Op advies van de architect, de heer Buijs, was besloten het bestaande kerkgebouw om te bouwen tot vergaderlokalen en kerkeraadskamer en op de plaats van de bestaande bijgebouwen een nieuwe en grotere kerkzaal te bouwen. In april 1986 was met de bouw begonnen en nu op deze dag kon het fraaie kerkgebouw dat ruim 200 zitplaatsen bevat, in gebruik worden genomen. De voorzitter dankte de architect, de aannemer, de onderaannemers en allen die aan de bouw hadden meegewerkt voor de prettige wijze waarop alles tot stand was gekomen. In het bijzonder werd dank gebracht aan de eigen leden die met liefde en eensgezindheid veel zelfwerkzaamheden hadden verricht, waarmee naar schatting wel f 100.000.- was bespaard. Het gehele werk inclusief de uitbreiding en verplaatsing van het orgel had ongeveer f 300.000.- gekost.

Alle dank komt echter, aldus de voorzitter van de bouwcommissie, toe aan de Heere, die kracht, lust, verstand en alles wat nodig was gaf om dit alles te doen.

Zoals wij gebouwd hebben, zo is ook de Heere bezig om Zijn Kerk te bouwen, die naar Zijn gemaakt bestek in eeuwigheid zal rijzen. Horen wij, die meegewerkt hebben aan de bouw van dit kerkgebouw, bij die Kerk die eeuwig is? Hierna vond overdracht plaats aan de kerkeraad met de wens dat de prediking van vrije genade tot in lengte van dagen hier gebracht zou mogen worden. De voorzitter van de kerkeraad dankte de bouwcommissie voor het vele werk en hoopte dat dit gebouw voor velen een huis des gebeds zou mogen zijn.

Namens de jeugdvereniging werd een grote kleurenfoto aangeboden van het oude kerkgebouw zoals het was. De heer Verduijn stond nog even stil bij de instituering van de kerk in 1917, toen er kerk werd gehouden in een wagenschuur van de boerderij naast de kerk, later in een landbouwschuur die als kerk werd ingericht. In 1968 werd dit gebouw uitgebreid met de nodige vergaderruimte. Nu in 1986 mogen we een echt kerkgebouw met een torentje bezitten.

Onder het zingen van Ps. 119 : 65 werd de kanselbijbel binnengebracht en geopend door Ds. Slagboom. Ds. sprak de wens uit dat het woord dat de Heere gesproken heeft tot de kleine gemeente van Filadelfia "gij hebt Mijn Woord bewaard" door de gemeente van Nieuwkoop betracht en vervuld mocht worden. De voorzitter dankte voor de vele geschenken die ze hadden mogen ontvangen.

Dit officiële gedeelte werd afgesloten met het zingen van Ps. 105 : 3. Hierna werd de dankdienst gehouden, waarin Ds. Slagboom het Woord bediende met als tekst Psalm 132 : 13 t/m 16.

Ds. stond nog een ogenblik stil bij de gestadige groei van de gemeente. Het thema van de preek was "De HEERE woont in Sion", waarbij gelet werd 1e op de plaats die Hij verkoren heeft, 2e op het leven dat Hij schenkt en 3e op het volk dat Hij verblijdt.

Ds. eindigde met de vraag aan allen en een ieder persoonlijk of we die God hebben mogen leren nodig krijgen en leren zoeken, dan krijgen we Hem lief, Zijn dienst lief en Zijn Kerk lief. De HEERE woont nog in Sion en Hij nodigt en Hij lokt nog en zegt: Zoek de Heere terwijl Hij te vinden is, opdat we de Heere mogen groot maken en dan gaat er kracht uit van de Kerk, die een biddend leven mag hebben en die zullen juichen tot Zijn eer.

Na de dienst werd nog het woord gevoerd door de burgemeester, die stil stond bij de plaats van de kerk, die in het landelijk gedeelte van de gemeente staat en ging daarbij terug naar de plaatsen waar vroeger de hagepreken werden gehouden, dat was niet in de stad maar op het platteland. Hij wenste kerkeraad en gemeente van harte geluk met dit fraaie kerkgebouw. Ds. van Sorge sprak namens de classis 's-Gravenhage, die hiermee ook deelde in de vreugde van de kerkeraad en de gemeente van Nieuwkoop. De dichter van Psalm 84 sprak zijn verlangen uit "Hoe lieflijk zijn Uw woningen, o HEERE der heirscharen". Mocht door jong en oud

daar iets van beleefd en doorleefd worden. Tot slot sprak ouderling v.d. Lee van de kerkeraad van Alphen a.d. Rijn, die zelf de instituering van de kerk in 1917 had mogen meemaken en kon uitspreken dat de inhoud van de prediking van vanavond en toen hetzelfde Woord was en dezelfde inhoud nl. het eenzijdige en vrije werk Gods. Nadat Ds. de sprekers had bedankt werd de avond besloten met het zingen van Ps. 122 : 3. De gemeente mag terugzien op een bijzondere dag en getuigen: de Heere heeft alles wel gemaakt. De tekst van de middagdienst mocht maar veel beleefd worden "Wat zal ik de HEERE vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen? Psalm 116 : 12. Dankbaarheid in verlegenheid, vanwege 1. het vele van de weldaden, 2. de grootte van het wonder en 3. het ware van de liefde.

A.B.

"... Wie je vrienden zijn ..."

Elk jaar rond Kerstfeest ontvangen geloofsgevangenen in de Sovjet-Unie veel kaarten en brieven uit het westen. Voor ons is het sturen van zo'n blijk van medeleven en verbondenheid een kleine moeite, voor hen is het van zeer grote betekenis.

Door middel van uw brieven kunt u, die in vrijheid bent, ook tot hen getuigen en het getuigenis van de christen-gevangenen versterken. Want wij zijn allen leden van het ene lichaam van Christus.

Aldus Vladimir L. Firsov, die omwille van zijn geloof een driejarige kampstraf uitzat. U kunt telefonisch of schriftelijk kaarten met een Russische Kerst- en Nieuwjaarswens aanvragen bij de stichting Friedenstag Nederland, postbus 15, 2800 AA Gouda, tel. 01820-10733. Ze worden u, met bijgevoegde adreslijst, kosteloos toegestuurd.

B.

L.O.M.

L.O.M., de afkorting van leer- en opvoedingsmoeilijkheden.

Deze afkorting wordt vaak gebruikt samen met het woord "school".

Men heeft het dan over de L.O.M.-school.

Wat denkt u als u deze term hoort? Denkt u aan L.O.M.P.-school of D.O.M.-school?

Of weet u wat een L.O.M.-school is en probeert u dat anderen duidelijk te maken?

Dit laatste is ook de bedoeling van dit artikelje. Er zijn zoveel verkeerde gedachten over wat een L.O.M.-school is, wie er naar toe gaan, wat er gebeurt enz.

Onbekendheid kan tot gevolg hebben dat er (onbedoeld) kwetsende en beledigende opmerkingen worden gemaakt. Daarom is het belangrijk dat u dit stukje leest en erover nadenkt. Het gaat over kinderen, jongeren en (jong)volwassenen en over de mensen om hen heen.

Misschien leest u nieuwe dingen en begrijpt u beter wat uw houding en opmerkingen voor invloed kunnen hebben op ouders met kinderen op een L.O.M.-school, op de kinderen zelf en op iedereen die er vroeger mee te maken gehad heeft en er nu soms nog op aangekeken wordt.

Wie bezoeken een L.O.M.-school?

Alleen normaal begaafde kinderen! Waarom kunnen ze dan niet op de basisschool blijven? Daar kunnen verschillende redenen voor zijn. De problemen die deze kinderen met de leerstof hebben zijn hardnekkiger en langduriger dan van kinderen die wel binnen de structuur van de basisschool passen. Ze hebben meer tijd nodig om de lesstof onder de knie te krijgen. Een andere reden kan zijn dat de klassikale manier van lesgeven, zoals op de meeste basisscholen toch nog vaak gebruikelijk is, niet aansluit bij deze kinderen. Er is dan een meer individuele begeleiding nodig om de lessen te leren.

Op de L.O.M.-school wordt heel anders gewerkt dan op de basisschool. De groepen zijn veel kleiner, ongeveer 15 leerlingen. Iedere leerling krijgt er individuele aandacht. Zo kan het zijn dat Jan (8 jaar) dezelfde sommen maakt als leerlingen uit groep 5 van de basisschool, maar met lezen op het niveau van groep 3 is. Een andere leerling uit dezelfde groep, Ellen, heeft meer moeite met rekenen maar leest gemakkelijker dan Jan. Daarom leest

zij moeilijker boekjes dan hij, maar maakt gemakkelijker sommen.

Na de L.O.M.-school kunnen de leerlingen in principe naar het zelfde vervolgonderwijs als leerlingen die van de basisschool afkomen. Denk bijvoorbeeld aan I.H.N.O., L.T.S., M.A.V.O., L.H.N.O., I.T.O. en andere onderwijsvormen. De start van de onderwijsloopbaan verschilt, de rest niet.

Niet meekunnen in de klas (denk hierbij aan de basisschool) wordt door klasgenoten haarscherp signaleerd. En..... kinderen zijn "hard" ze laten door hun woorden en gedrag duidelijk merken wie ze wel en wie ze niet mogen.

Zo kan moeite hebben met leren voor het kind tot gevolg hebben dat het uit de groep gestoten wordt. En dan?

Vaak "kiezen" kinderen tussen twee dingen: door brandie, brutaliteit of waaghalzerij de populariteit van de groep proberen te veroveren; óf zich terugtrekken en stilletjes hun gang gaan. Maar wat ze ook kiezen, toch voelen ze steeds weer iets niet te kunnen, en daarom er niet bij te horen.

Is dit allemaal over, nadat het kind op een L.O.M.-school is geplaatst?

Was dat maar waar. Sommige kinderen die een L.O.M.-school bezoeken of jongeren die op een L.O.M.-school gezeten hebben ontmoeten plaaggrage leeftijdgenoten in de buurt. Juist zij die een andere school bezoeken of bezocht hebben, dan de meeste kinderen worden als anders gezien. Dat is vaak de enige reden waardoor ze het mikpunt van plagerijen en scheldpartijen worden.

Jongeren van 16, 17 en 18 jaar presteerden het, een voormalige L.O.M.-leerling door veelvuldig dwarszitten van de catechisatie te verjagen.

Zo zijn er veel vragen en zorgen buiten het directe leerproces om. De meeste gezinnen en jongeren die met L.O.M.-onderwijs te maken hebben (gehad) weten hier wel een of meer voorbeelden van te noemen. Er zullen ook oplossingen gevonden zijn, anderen zoeken er nog naar.

Het is fijn als ouders, jongeren en (jong)volwassenen hun ervaringen met elkaar zouden willen delen. Verscheidene mensen hebben hierom gevraagd. Daarom is het de bedoeling dat vanuit het onderzoeksproject "Tussen Wal & Schip" een bijeenkomst wordt georganiseerd, om deze contacten mogelijk te maken.

De datum is D.V. zaterdag 6 december in "De Driestar" te Gouda. Voor de morgen is er een spreker uitgenodigd. In de pauze en 's middags is er ruim de tijd met andere aanwezigen van gedachten te wisselen.

Heeft u belangstelling voor deze bijeenkomst, wilt u meer informatie of heeft u goede tips, dan kunt u bellen naar het Landelijk Bureau van de V.G.G.G. (03480-20390), op donderdag tijdens kantooruren en vragen naar mw. G.C. van Herwijnen.

We voldoen gaarne aan het verzoek van genoemd Landelijk Bureau om het bovenstaande op te nemen, in de gedachte dat er ook lezers van ons blad belangstelling voor deze bijeenkomst hebben.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 23

"Daarna maakte ik mij des nachts op, ik en weinige mannen met mij, en ik gaf geen mens te kennen wat God mij in mijn hart gegeven had om aan Jeruzalem te doen, en er was geen dier met mij dan het dier waarop ik reed. En ik trok uit bij nacht door de Dalpoort, en voorbij de Drakenfontein, en naar de Mistpoort, en ik brak aan de muren van Jeruzalem, dewelke verscheurd waren, en hare poorten met vuur verbrand. En ik ging voort naar de Fonteinpoort, en naar des konings vijver; doch daar was geen plaats voor het dier om onder mij voort te gaan. Toen ging ik op des nachts door de beek, en ik brak aan de muur, en ik keerde weder en kwam in door de Dalpoort; also keerde ik wederom."

Neh. 2 : 12-15.

Beste jongelui!

We hebben de vorige keer Nehemia gevolgd op zijn nachtelijke inspektietoetocht die hij gehouden heeft langs de muren van Jeruzalem. Alles wat hij en degenen die met hem waren, gezien heeft, was niets anders dan treurigheid. Wanneer we het daarbij zouden laten, dan zou er voor ons niets overschieten dan een treurig stukje geschiedenis uit een lang vervlogen tijd. Daar we echter geloven dat Gods woord een eeuwigblijvend woord is, en dat het voor deze tijd daarom ook zijn betekenis heeft, moeten wij er nog wat dieper op zoeken in te gaan.

Het komt nogal eens voor, als je des zondags naar de kerk gaat, dat de dominee laat zingen Ps. 122 : 1. Dat is een heel mooi vers bij de aanvang van de morgendienst.

Ik ben verblijd, wanneer men mij

Jeruzalem dat ik bemin,

Wij treden uwe poorten in.....

Ik noem uit deze psalm maar enkele regels waar het ons in dit verband om te doen is. Als we zingen van Jeruzalem dat ik bemin....., dan denken wij, als we tenminste nog denken, aan de kerk. Dat is toch het Jeruzalem van het nieuwe testament. Ik kan het ook nog anders formuleren. Jeruzalem komt in de bijbel meerdere malen voor als beeld van het koninkrijk Gods. Dat vindt op aarde zijn gestalte in de kerk. Wanneer de tweede bede uit het volmaakte gebed in de heidelbergse catechismus behandeld wordt: "Uw koninkrijk kome", dan wordt daar o.a. in de verklaring van gezegd: dat is: Bewaar en vermeerder Uw kerk. De kerk is dus geen zaak van mensen, doch het is een zaak van God. Mensen maken op de wereld echter wel de kerk uit. Als er geen mensen waren, zou er geen kerk kunnen zijn. Nu had Jeruzalem vele poorten. Allemaal poorten met verschillende namen. Ik zou het bij wijze van vergelijking zo kunnen zeggen: Het geestelijk Jeruzalem heeft vele poorten.

Het koninkrijk Gods bestaat uit vele kerken. Kerken waardoor men in kan gaan in dat geestelijk Jeruzalem. En hoe is het nu met die kerken gesteld? Hoe is het met die poorten van het koninkrijk Gods gesteld? Dat zijn vragen die we echt niet kunnen passeren. Niemand, die met de stand van het kerkelijke leven enigszins op de hoogte is, zal kunnen zeggen dat het daar zo goed mee gesteld is. O zeker, als je het van de buitenkant bekijkt, dan zijn er heel wat poortwachters die het publiek willen doen geloven dat het met hun poort, kerk, heel goed gaat. Daar is zelfs onder die poortwachters een zekere wedijver, om de mensen te doen geloven dat hun kerk eigenlijk de beste is. Men wijst dan op een mooi gebouw, een groot orgel, een goede opkomst, een zuivere leer en ga zo maar door. Doch de grote vraag is of de meerdere Nehemia, Christus Jezus, de Koning der kerk, er ook zo over zou oordelen. Want de mensen zien maar aan wat voor ogen is. Doch de Heere kent de harten. En dan is er bij al dat roepen van "onze poorten staan nog goed overeind" ontzaggelijk veel eigengerechtigheid. Men zegt dan ook nog wel dat de eigengerechtigheid een valse grond is. Dat men daar niet op kan staan voor de eeuwigheid. We willen dat niet graag tegenspreken. Maar hoe is de werkelijkheid? Als je aan de stenen gaat jutteren dan kom je er al heel gauw achter dat ze allemaal los op elkander liggen. Het cement der liefde ontbreekt. Liefde tot God en ook tot de naaste. Als je vraagt of men met zijn kerk en alles wat er op en er aan is, sterven kan, dan moet men het antwoord meestal schuldig blijven. Men kan dan nog wel eerlijk zeggen dat het niet kan, doch het erge is, dat men er zo rustig mee door leven kan. Men gaat er dan zelfs nog prat op dat men zo eerlijk is en dat men er voor bewaard hoopt te blijven om met een ingebeelde hemel de hel in te gaan. Alsof het mee zal vallen als men met een ingebeelde hemel toch verloren zal moeten gaan. Al heeft men uitwendig een goede belijdenis en het is geen waarheid in het binnenste, dan is het allemaal te kort voor de eeuwigheid.

Ik heb dan verder nog niet gesproken over het aantal scheuringen dat met de dag schier vermenigvuldigt. Ik behoef geen kerkelijke namen te noemen. Als men de krant leest wordt men met deze droeve toestanden ge-

noegzaam gekonfronteerd. Voor het tot een scheuring komt, is er meestal al heel wat binnenshuis gepasseerd. Tenslotte komt het naar buiten. Men gaat weer nieuwe poorten bouwen en probeert de oude poorten in plaats van op te bouwen, nog meer af te breken. Wanneer het zo gaat, handelt men niet in de geest van Nehemia, en zeker niet in de Geest van Hem Die meer is dan Nehemia. Want Die heeft niet vele kerken, doch Die heeft maar één kerk. En die ene kerk heeft aan alle zijden drie poorten. Dat zijn de drie stukken die gekend moeten worden om wel getroost te kunnen leven en zalig te kunnen sterven.

En daar komt het nu voor een ieder op aan, of men namelijk die drie stukken kent. Niet of men die netjes uit het hoofd op kan zeggen, doch of men daar bij bevinding iets van geleerd heeft. Laat een ieder dit zichzelf eens afvragen. Want hoe gereformeerd je overigens in naam ook bent, als je de bekende drie stukken niet bij bevinding kent, zal men straks zich voor eeuwig buiten gesloten zien.

Is het met de kerken over het algemeen droevig gesteld, met het persoonlijke leven van Gods kinderen is het niet anders. Want Jeruzalem is niet alleen het beeld van de kerk, maar ook van elk kind van God in het bijzonder. De mens is daarom niet ten onrechte wel eens vergeleken bij een stad. De stad mensenzijl. Zo spreekt Bunyan er over in zijn boek "De heilige oorlog". Het is altijd nog een boek, waard om gelezen te worden. De ziel van de mens, bij een stad vergeleken, is eenmaal een "stad Gods geweest, een Jeruzalem, een stad des vredes". Toen woonde God daarin als in een tempel. De duivel, de grote oervijand van God, had daar nog geen plaats. Het was een heerlijke stad, waarin God op de allervolmaakste wijze gediend werd. Doch toen is de vijand gekomen. Hij stelde zich op voor de oorpoot en kreeg daar toegang. Want Eva luisterde naar hem. Daarna ging hij naar de oogpoort en ook daar vond hij gehoor. De deur werd voor hem opengezet. En hij deed zijn intrede in die "heilige woning". Hij had de mens beloofd dat hij als God zou zijn, indien hem de toegang tot de stad ontsloten zou worden. Doch de werkelijkheid was dat het van binnen niets anders werd dan een grote puinhoop. De poorten waren met vuur verbrand. De muren waren verbroken. De stad was een open stad. De vijand heerste en liep er in en uit. Zo was de toestand toen God de mens na de val bezocht, terwijl hij al bevende voor Hem vloot. Als God de mens, Zijn stad, in die toestand gelaten zou hebben, dan zou hij voor eeuwig een woonstede der duivelen gebleven zijn. Doch nu heeft het God behaagd om die stad te herbouwen. Om die mens te her-scheppen, om hem wederom geboren te doen worden. Opdat er een nieuwe mens zou zijn, waarin de Heere als in een stad weer zou kunnen wonen. Opdat de mens weer een tempel zou kunnen zijn, waarin de Heere gediend werd, en waarin Hem offers der dankbaarheid zouden kunnen worden gebracht.

■ Ga er in 't najaar even uit. U zoekt uw eigen, huiselijke sfeer, zonder T.V.? Bel pension "REPOS AILLEURS" te Driebergen dicht bij kerk en bos. Tel. 03438 - 12466.

In "Irene" bent u voor eten en drinken en logeren onder eigen mensen, die op gezellige, vakkundige en betaalbare wijze aan uw wensen voldoen!

HOTEL - PENSION

'IRENE'

Fam. Bostelaar
ELSPEET
tel. 05779 - 1236
OOSTKAPELLE
tel. 01188 - 2929

**PLAATST UW
FAMILIEBERICHTEN
IN BEWAAR HET PAND**

**SLAPELOZE
NACHTEN?**

Onze plantaardige zenuwtabletjes werken rustgevend en kalmerend, bevorderen een goede nachtrust en versterken het zenuwgestel! Kuur voor een maand f 20,-.

**DROGISTERIJ
SIKKING**

Barrevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

Geliefde vrienden, wordt dit nu ook door ons verstaan? Want wij leven na de val. De toestand van een ieder van nature is aan zulk een verbroken stad gelijk. Daar is bij een mens geen plaats voor God. De vijand heeft er de overhand. Hij is een prooi van de Satan. Hij is een vuurbrand voor de rampzaligheid. Het erge is, dat dit door een mens, zo lang hij in zijn geestelijke doodstaat verkeert, helemaal niet wordt gezien. Hij leeft, net als toen Nehemia op inspectie ging, in het donker. Hij is een kind der duisternis, een prooi van de vorst der duisternis. En als er geen wonder in zijn leven gebeurt dan blijft hij daarin ook verkeren, totdat God zijn ongerechtigheid niet langer kan gedogen. En dan is het afgelopen, voor eeuwig te laat.

Dit is het geval zo lang de vijand de overhand heeft en houdt.

Doch het wordt anders wanneer de Heere Zelf komt om wat goeds voor die stad te zoeken. Dan wordt de zondaar van dood levend gemaakt. Dan gaan zijn ogen open. Dan gaat het licht op. Dan kan hij de treurige toestand waarin hij verkeert, zien. Dan ontdekt hij ook metterdaad dat de poorten met vuur verbrand zijn en dat de muren zijn verbroken. Als hij dan zijn leven nagaat, wat niet zelden in de nacht gebeurt, letterlijk, dan komt men overal het werk van de vijand tegen, dat is zonde met al de gevolgen daarvan. Hij kan het dan niet verder brengen dan Nehemia, dat is klagen over eigen schuld! Treurigheid vervult dan het hart. Hoe moet het ooit weer terecht komen? Hoe kan die verwoeste stad weer een woonstede worden van de Heilige Geest? Hoe kom ik nog ooit echt tot God bekeerd? Dat zijn dan de vragen die hoofd en hart vervullen. Als jullie daar door genade iets van mogen weten, dan is er van jullie kant geen enkele verwachting. Doch welzalig is dan hij, die al zijn kracht en hulp alleen van God verwacht. Die wordt dan ook niet beschaamd. Want dan moge Nehemia uit onze geschiedenis gestorven zijn, doch de meerdere Nehemia leeft nog. En Hij, Die een goed werk begonnen is, zal het ook voleindigen. Doch een stad wordt niet in één dag gebouwd en een mens is niet in een enkel ogenblik bekeerd. Daar is het hele leven voor nodig. We hopen daar in 't vervolg, als God het geeft, nog wel meer van te horen.

Ik ga nu weer eindigen met een hartelijke groet. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Stichting "Reformatische Hulpactie Woord en Daad"

Het comité Rotterdam van bovenvermelde stichting hoopt D.V. zaterdag 13 december a.s. een kerstzangavond te beleggen in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam-Zuidwijk, Langenhorst 104.

Medewerking aan deze avond zal worden verleend door:

- Oud Geref. Zangvereniging "Vox Humana" te Krimpen a.d. IJssel, o.l.v. A.G. Laseur.
- Oud Geref. Jeugdkoor "Vox Humana" te Krimpen a.d. IJssel, o.l.v. M. Karels.
- P.J. de Vries: begeleiding koren.
- Simon Harinck: begeleiding samenzang.

Ds. F. Harinck, predikant van de Geref. Gemeente te Rotterdam-Zuidwijk, zal de avond openen en sluiten. Ds. G. Bouw, Chr. Geref. predikant te Scheveningen, hoopt een meditatie te houden. De aanvang is om 19.30 uur. Iedereen is van harte welkom.

Het comité.

Wel eens op
TEXEL
geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en . . . rust.

U kunt op
'DE VERRASSING'
gebruik maken van

volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.